

WYDANIE SPECJALNE – ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Niniejsze wydanie poświęcamy w całości problematyce ZUS, omawiając ostatnie zmiany w prawie oraz najnowsze orzecznictwo i interpretacje odnoszące się do najbardziej aktualnych zagadnień, będących przedmiotem zainteresowania i kontroli ZUS. W ostatnich latach ZUS zintensyfikował kontrole płatników składek. Przepisy, które wydawały się nie budzić wątpliwości, zaczynają być interpretowane w sposób mający maksymalizować wpływy ze składek.

Spory z ZUS-em są trudne, ze względu na uprzywilejowaną pozycję, jaką dają mu przepisy, ale również ze względu na masowość spraw. ZUS wydaje tyle decyzji ilu jest pracowników. Oznacza to konieczność prowadzenia nawet setek procesów. Przede wszystkim, warto dokonać przeglądu wewnętrznych regulacji obowiązujących u płatnika - ich odpowiednie zmodyfikowanie może zmniejszyć ryzyko wydania niekorzystnych decyzji przez ZUS. Gdy już dojdzie do wydania decyzji, warto je kwestionować. Jak pokazuje najnowsze orzecznictwo, sądy sprzeciwiają się profiskalnej i rozszerzającej wykładni przepisów stosowanej ZUS. ZUS działa często w sposób schematyczny, nie zwracając uwagi na okoliczności poszczególnych spraw. Dokładna analiza tych okoliczności oraz ich właściwe zaprezentowanie przed sądem, może doprowadzić i często prowadzi do zmiany decyzji wydanej przez ZUS.

r.pr. **Łukasz Chruściel**,
partner w kancelarii
odpowiedzialny m.in.
za sprawy ubezpieczeń
społecznych i sporów z ZUS

ZAKŁADOWY FUNDUSZ ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH

Zapraszamy do zapoznania się z nową publikacją wydawnictwa **C.H. Beck**, której autorem jest r.pr. **Łukasz Chruściel**. Komentarz jako jeden z niewielu na rynku w tej tematyce napisany został przez praktyka i bazuje na orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów apelacyjnych.

WYDARZENIA

14 października 2015

COMPLIANCE NA ŚNIADANIE

Wydarzenie organizowane przez kancelarię Raczkowski Paruch oraz **Stowarzyszenie Compliance Polska**. Tematem spotkania będą „Działania pracowników jako największe zagrożenie bezpieczeństwa danych w firmie”.

»» ZMIANY W PRZEPISACH

Zmiany w ozusowaniu umów zlecenia od 2016 r.

Z dniem 1 stycznia 2016 r. wejdą w życie nowe przepisy dotyczące oskładkowania umów zlecenia.

Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami, osoba, która pracuje na podstawie kilku umów zlecenia, obowiązkowo podlega ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym z tytułu tej umowy, która została zawarta najwcześniej. Przysługuje jej wprawdzie prawo do objęcia ubezpieczeniem również z tytułu pozostałych umów, jednak wyłącznie na wniosek. Osoba ubezpieczona ma przy tym znaczną swobodę w wyborze tytułu ubezpieczenia – może wybrać wszystkie tytuły, tylko niektóre lub zmienić tytuł ubezpieczenia. Prowadzi to do sytuacji, że ubezpieczeni wybierają najniższą podstawę ubezpieczenia i płacą niewielkie składki ZUS.

Od 1 stycznia 2016 r. nie będzie takiej możliwości. Zgodnie z nowymi przepisami, obowiązek odprowadzania składek emerytalno-rentowych będzie dotyczył wszystkich umów zlecenia zawieranych ze zleceniobiorcą, dopóki łączna wysokość wynagrodzenia wynikającego z tych umów nie przekroczy wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę. W konsekwencji, zleceniobiorcy, w przypadku których podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w danym miesiącu będzie niższa od minimalnego wynagrodzenia za pracę, spełniający warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami z innych tytułów, podlegać będą ubezpieczeniom również z tych innych tytułów (w szczególności z tytułu innych umów zlecenia).

»» ORZECZNICTWO I INTERPRETACJE ZUS

Obowiązek ubezpieczenia społecznego członka zarządu

Tytułem do podlegania ubezpieczeniom społecznym przez członka zarządu spółki akcyjnej, który zawarł z tą spółką umowę o świadczenie usług w zakresie zarządzania, w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, jest umowa o świadczenie usług. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale z 17 czerwca 2015 r., III UZP 2/15. Zdaniem SN, o tytule ubezpieczenia decyduje to, czy menadżer (prezes) jest

20 października 2015

SEMINARIUM

Spotkanie warsztatowe poświęcone tematyce czasu pracy, organizowane przez kancelarię Raczkowski Paruch oraz **Francuską Izbę Przemysłowo-Handlową** w Polsce.

29 października 2015

WHISTLEBLOWING

Spotkanie poświęcone tematyce *whistleblowing*, którego organizatorem jest kancelaria Raczkowski Paruch oraz **Ogólnopolskie Centrum Interwencyjne**. W roli prelegenta wystąpi adw. Bartłomiej Raczkowski.

Aby uzyskać więcej informacji, prosimy o kontakt pod adresem:

office@raczkowski.eu

faktycznie samodzielny przedsiębiorcą. O takiej samodzielności nie może być mowy w przypadku członków zarządu spółki kapitałowej, którzy nie działają we własnym imieniu, ale w imieniu spółki. Powiązanie menedżera z zarządzanym przedsiębiorstwem stosunkiem organizacyjnym przez członkostwo w zarządzie wyłącza traktowanie go, jako samodzielnego podmiotu w stosunku kontraktowym. W konsekwencji, członek zarządu spółki kapitałowej związany z nią kontraktem menedżerskim nie jest samodzielny przedsiębiorcą bezpośrednio uprawnionym lub zobowiązanym działaniami we własnym imieniu (por. wyroku z 12 listopada 2014 r., sygn. I UK 126/14. Taka argumentacja, mimo że budzi poważane wątpliwości, zdobywa ostatnio coraz większe uznanie w orzecznictwie, przez co jej zwalczanie staje się coraz trudniejsze. Podobne stanowisko prezentuje ZUS, wskazując, że każda umowa o zarządzanie, nawet wykonywana w ramach działalności gospodarczej, stanowi tytułu do ubezpieczenia jako umowa zlecenia albo inna umowa o świadczenie usług. W praktyce oznacza to, że płatnikiem staje się spółka a kwoty składek są z reguły wyższe bo liczone od faktycznego przychodu a nie jako stała kwota, którą opłacają przedsiębiorcy.

Pełnienie funkcji na podstawie uchwały nie wymaga odprowadzenia składek

W przypadku członka zarządu otrzymującego wynagrodzenie za pełnienie tej funkcji wyłącznie na podstawie uchwały np. zgromadzenia wspólników, nie powstaje obowiązek opłacania z tego tytułu składek na ubezpieczenia społeczne (w tym składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe). W uzasadnieniu decyzji ZUS wskazał, że pogląd, zgodnie z którym powołanie członka zarządu spółki kapitałowej nie zawsze oznacza nawiązanie stosunku pracy pomiędzy spółką, a członkiem zarządu,

znajduje odzwierciedlenie w doktrynie i orzecznictwie (np. wyrok SN z 2 grudnia 2004 r., I PK 51/04). Osoba powołana na członka zarządu, aby otrzymywać wynagrodzenie, nie musi być zatrudniona na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia czy innej umowy cywilnoprawnej, do której stosuje się przepisy o zleceniu. W odniesieniu do członka zarządu otrzymującego wynagrodzenie za pełnienie tej funkcji wyłącznie na podstawie uchwały (np. zgromadzenia wspólników), nie powstaje obowiązek opłacania z tego tytułu składek na ubezpieczenia społeczne – taki bowiem tytuł nie został wymieniony w treści art. 6 ust. 1 oraz art. 11 i 12 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Tym samym wynagrodzenie wypłacone członkowi zarządu z tytułu pełnionej funkcji na podstawie samego powołania nie będzie podlegało obowiązkowi opłacania składek na ubezpieczenia społeczne.

» WARTO WIEDZIEĆ

Świadczenia z funduszu socjalnego - prawo nie działa wstecz, ZUS owszem

W przypadku uznania, że świadczenia socjalne były wypłacane w sposób nieprawidłowy, ZUS wydaje decyzje, na mocy, których „oskładkowie” świadczenia z funduszu i domaga się zapłaty składek. Najczęściej kwestionowana jest praktyka polegająca na ocenie sytuacji materialnej pracowników wyłącznie na podstawie dochodu uzyskiwanego u pracodawcy. Organ rentowy stoi aktualnie na stanowisku, że sytuację materialną pracownika należy badać poprzez analizę dochodu na członka rodziny. Znamienne jest, że ZUS radykalnie zmienił swoje stanowisko w tym zakresie. Wcześniej akceptował praktykę polegającą na uwzględnianiu wyłącznie dochodu pracownika. Działając zgodnie z zasadą państwa prawa powinien stosować nową interpretację tylko do stanów faktycznych mających miejsce po jej zmianie. Nie uczynił tego. W oparciu o nową

Interpretację, kwestionuje zasady przyznawania świadczeń również wstecz, domagając się zapłaty zaległych składek, w zakresie, w jakim nie uległy one przedawnieniu. Tytułem przykładu u jednego z naszych klientów, który świadczenia rozdziela wg dochodu pracownika a nie dochodu na członka rodziny, kwota składek naliczonych przez ZUS wraz z odsetkami przekroczyła 10 mln zł! Sad uznał jednak naszą argumentację i uchylił wszystkie decyzje ZUS.

Pracodawcy muszą płacić składki za podwykonawców

Zgodnie z art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, za pracownika w rozumieniu tej ustawy uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. ZUS stosuje rozszerzającą interpretację tego przepisu, domagając się od przedsiębiorców obliczenia i odprowadzenia składek od przychodu osiągniętego przez pracowników w ramach każdej umowy zawartej z podmiotem trzecim, na podstawie których świadczyli oni pracę na rzecz danego przedsiębiorcy. Powołuje się w tym zakresie na kontrowersyjną uchwałę SN z 2 września 2009 r. (sygn. II UZP 6/09), w której SN stwierdził, że pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy. Nie taki jest cel powoływanego powyżej art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Celem tego przepisu jest zapobieganie i przeciwdziałanie przypadkom omijania przepisów prawa przez nierzetelnych pracodawców, którzy, unikając

obowiązku płacenia składki (np. z tytułu godzin nadliczbowych), pomniejszając w ten sposób przyszłe świadczenia otrzymywane przez pracownika oraz wyeliminowanie sytuacji, kiedy pracownik na podstawie stosunku zlecenia i stosunku pracy wykonuje te same czynności na rzecz pracodawcy. Nie ma na celu oskładkowania przychodu z wszystkich umów zlecenia, lecz tylko tych, w przypadku których strony zmierzały do obejścia prawa.

Staranne działanie także przy umowie o dzieło

Przedmiotem licznych kontroli ZUS jest prawidłowość umów o dzieło. ZUS zarzuca przedsiębiorcom nadużywanie tych umów, w celu obniżenia kosztów działalności. Umowy takie nie stanowią bowiem samodzielnego tytułu do ubezpieczeń społecznych. Najczęściej kontrolowane są umowy, których rezultat ani nie jest utworem w rozumieniu prawa autorskiego, ani nie ma charakteru materialnego. Efektem kontroli są liczne decyzje wskazujące, że umowy nazywane przez strony „umowami o dzieło”, są w istocie umowami zlecenia (lub zbliżonymi do nich umowami o świadczenie usług). W konsekwencji ZUS w decyzjach stwierdza, że wykonawca dzieła podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i wzywa do zapłaty składek. Również w tym przypadku ZUS zmienił swoje stanowisko i kwestionuje umowy o dzieło, których wcześniej nie kwestionował, stosując nową interpretację wstecz. Decyzje wydawane przez ZUS budzą przy tym liczne wątpliwości. Przede wszystkim, reklasyfikując umowy nazwane przez strony umowami o dzieło, organ rentowy często pomija istotę umowy oraz zgodny interes stron umowy. Nie dostrzega również, że staranne działanie wymagane jest przy niemal każdym typie umowy, a więc nie tylko przy umowie zlecenia, ale także przy umowie o dzieło. To daje podstawy do kwestionowania decyzji organu rentowego.